

עת"א 60045/06/14 - פרקליטות מחוז צפון- פלילי נגד שירות בתי הסוהר/קצין שחרורים מחוז צפון, מוחמד ענאתי

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 60045-06-14 פרקליטות מחוז צפון- פלילי נ' שירות בתי הסוהר/קצין שחרורים מחוז
צפון ואח'
עת"א 60007-06-14
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כב' השופט בנימין ארבל, סגן נשיא
העותרת פרקליטות מחוז צפון- פלילי
נגד
המשיבים 1. שירות בתי הסוהר/קצין שחרורים מחוז צפון
2. מוחמד ענאתי (אסיר)

פסק דין

כב' השופטת יפעת שטרית:

1. בפנינו שתי עתירות, אשר בהתאם להחלטה שניתנה בהסכמת הצדדים, כעולה מפרוטוקול הדיון מיום 9.7.14 ידונו במאוחד, אשר עניינן, עתירת העותרת ולפיה, יורה בית משפט זה על ביטול החלטות ועדת השחרורים אשר ניתנו בעניינם של המשיבים ביום 25.6.14 בהן החליטה ועדת השחרורים להורות על שחרורם על-תנאי של המשיבים מנשיאת יתרת מאסרם.
- לפיכך, יינתן פסק דין זה במאוחד באשר לשתי העתירות, כאמור.
2. המשיבים, אסירים ביטחוניים, מרצים את מאסרם הראשון לתקופה של 28 חודשים בגין עבירות שעניינן, חבלה בכוונה מחמירה, ייצור נשק, הצתה, ניסיון ותקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, ניסיון הצתה והכל בשני מקרים.
3. שני המשיבים נדונו על ידי בית המשפט המחוזי ל- 40 חודשי מאסר בפועל אולם ערעורם בבית המשפט העליון התקבל ועונשם הופחת, כאמור, לתקופה של 28 חודשי מאסר.
4. כעולה מגזרי הדין בעניינם של המשיבים, אלה יידו בשתי הזדמנויות בקבוקי תבערה וזיקוקים לעבר מחסום של כוחות הביטחון במחנה הפליטים שועפט ובאחד המקרים אף נגרם נזק לרכוש.
5. המשיב, פאדי סעד, החל לרצות את עונש המאסר ביום 3.11.12, מועד שחרורו בשני שליש מנהלי הינו

עמוד 1

ביום 10.4.14 ומועד שחרורו המלא הינו ביום 2.3.15. המשיב, מוחמד ענאתי, החל לרצות את מאסרו ביום 5.11.12, מועד שחרורו בשני שליש מנהלי הינו ביום 12.4.14 ומועד שחרורו המלא הינו ביום 4.3.15.

6. כאמור, העותרת משיגה על החלטות ועדת השחרורים, והיא עותרת, אפוא, כי בית המשפט יורה על ביטול החלטות אלו בדבר שחרורם על-תנאי של המשיבים מנשיאת יתרת מאסרם.

החלטות ועדת השחרורים

7. בהחלטתה בעניינו של המשיב פאדי סעד, הדגישה ועדת השחרורים, כי אסיר זה הינו יליד 1992 ומרצה את מאסרו הראשון בגין מקבץ העבירות, כמבואר לעיל. עוד ציינה ועדת השחרורים, כי התנהגותו של אסיר זה בכלא הינה טובה וכי רשום לחובתו רק מקרה אחד מחודש מרץ 2014 בו, כביכול, סירב לקבל אוכל אולם האסיר הבהיר, כי הוא לא סרב לעשות כן וכי הייתה זו פעולה אגפית שלא הייתה לו שליטה לגביה.

8. עוד ציינה ועדת השחרורים בעניינו של משיב זה, כי אין לגביו מידע מודיעיני ספציפי וכי חוות דעת שב"כ שהוגשה בעניינו הינה כללית. כך קבעה ועדת השחרורים, כי האסיר הביע בפניה חרטה בשל המעשים וכי הוגשה בעניינו תוכנית פרטית מאת מרכז רווחה, ייעוץ והכוונה שפרעם, מאת ד"ר וליד חדאד, אשר מציין בתוכנית, כי האסיר מגיע ממשפחה נורמטיבית אשר אין לה כל מעורבות פוליטית וכי היא מבקשת לקלוט את האסיר בחזרה ולסייע בשיקומו. בהקשר זה מדגישה ועדת השחרורים, כי מוצעת תוכנית הכוללת טיפול פרטני, טיפול קבוצתי ושיקום תעסוקתי.

9. בנסיבות אלו, באה הוועדה לכלל מסקנה בעניינו של משיב זה, כי הוא ראוי לשחרור מוקדם וכי שחרורו המוקדם בפיקוחו של ד"ר וליד חדאד, יש בו כדי להשיב את האסיר לחיים נורמטיביים ולאין את מסוכנותו.

10. לפיכך, הורתה ועדת השחרורים על שחרורו המוקדם של המשיב, בכפוף לתנאים המפורטים בהחלטתה שם.

11. בעניינו של המשיב מוחמד ענאתי, הדגישה ועדת השחרורים, כי עסקינן באסיר יליד 1991, המרצה את מאסרו הראשון בגין מקבץ העבירות, כמבואר לעיל. כך חזרה וציינה, כמו גם בעניינו של המשיב האחר, כי התנהגותו של האסיר בכלא הינה טובה למעט המקרה מחודש מרץ 2014, בו סרב, כביכול, לקבל אוכל. כך הדגישה, בדומה למשיב האחר, כי אין לגבי אסיר זה מידע מודיעיני ספציפי וכי חוות דעת שב"כ שהוגשה בעניינו הינה כללית. עוד ציינה הוועדה, כי האסיר הביע בפניה חרטה על המעשים וכי גם בעניינו הוגשה תוכנית מאת מרכז רווחה לייעוץ והכוונה שפרעם וכי ד"ר וליד חדאד ציין בתוכנית, כי הוא התרשם שהאסיר לא ביצע את העבירות על רקע אידיאולוגי. ועדת השחרורים מציינת עוד, כי ד"ר חדאד מציע תוכנית טיפולית הכוללת טיפול פרטני שיתמקד בשינוי דפוסי העבר השליליים וההרסניים, טיפול קבוצתי ושיקום תעסוקתי.

12. בנסיבות אלו, באה הועדה לכלל מסקנה, כי גם במקרה זה עסקינן באסיר הראוי לשחרור מוקדם בפיקוחו של ד"ר חדאד וכי יהא בכך כדי להשיב את האסיר לחיים נורמטיביים ולאיים את מסוכנותו.

13. לפיכך, הורתה ועדת השחרורים על שחרורו המוקדם גם של משיב זה, בתנאים המפורטים בהחלטתה שם.

טיעוני העותרת

14. במסגרת עתירתה הדגישה העותרת, כי אין לאסיר זכות מוקנית לשחרור מוקדם וכי על האסיר לרכוש את אמונה של ועדת השחרורים בסיכויי שיקומו. כך ציינה העותרת, כי בעניינם של אסירים ביטחוניים קבע בית המשפט במספר הלכות, כי המדדים העיקריים לבחינת המסוכנות הנשקפת מהאסיר הינם חומרת העבירות אותן ביצע והרקע האידיאולוגי אשר הוביל לביצוען. כך הדגישה, כי די בהעדר אינדיקציה לזניחת הקו האידיאולוגי אשר הוביל לביצוע העבירות, על מנת להצביע על המסוכנות הנשקפת משחרור מוקדם של אסיר ביטחוני.

15. לטענת העותרת, המשיבים אינם עומדים בתנאי הראשוני של "ראוי לשחרור" כך הדגישה, כי בפני ועדת השחרורים הוצגו הגיליונות המשמעתיים של המשיבים מתקופת מאסרם אשר מהם עולה, כי המשיבים נדונו מספר פעמים בדין משמעתי לרבות בגין השתתפותם בשביתות רעב.

16. עוד טענה העותרת, כי המשיבים אינם עומדים בתנאי של "אינו מסכן את שלום הציבור". בהקשר זה הדגישה העותרת, כי המשיבים מרצים עונש מאסר ממושך בגין עבירות חמורות אשר, כאמור בגזר הדין שניתן בעניינם, כמו גם בפסק דינו של בית המשפט העליון, בוצעו על רקע אידיאולוגי.

17. עוד הדגישה העותרת, כי בפני ועדת השחרורים הוצגו חוות דעת שב"כ בעניינם של המשיבים, בהן עמד שב"כ על חומרת התופעה המכונה "טרור עממי", התפשטותה במזרח ירושלים והחשיבות הרבה שבסיכולה. עוד הדגישה, כי שב"כ עמד גם על מסוכנותם הספציפית של המשיבים לאור העובדה, כי הם הפגינו ידע בייצור בקבוקי תבערה. לטענת העותרת, שגתה ועדת השחרורים כאשר לא נתנה את המשקל הראוי לאמור בחוות דעת השב"כ לענין מסוכנותם של המשיבים. כך הדגישה, כי שב"כ הינו גורם מקצועי וכי חוות דעתו אמורה להוות שיקול מכריע במנין שיקוליה של ועדת השחרורים הדנה בנושא אסיר בטחוני.

18. עוד הוסיפה וטענה העותרת, כי ועדת השחרורים שגתה עת לא בחנה כלל האם המשיבים זנחו את האידיאולוגיה הקיצונית בה החזיקו ואשר עמדה בבסיס העבירות שביצעו, כפי שקבע בית המשפט העליון בפסק דינו.

19. עוד טענה העותרת בענייניו של המשיב פאדי סעד, כי שגתה ועדת השחרורים עת קבעה, כי התנהגותו בכלא הייתה טובה, זאת בניגוד לעולה מגיליון המשמעת העומד לחובתו וכן טענה בענייניו של המשיב מוחמד ענאתי, כי ועדת השחרורים לא ייחסה כל משקל להשתתפותו בשביתות רעב.

20. העותרת הוסיפה והדגישה בעניינם של שני המשיבים, כי מקום בו המשיבים לא עתרו להסרת סיווגם

הביטחוני, או להעברתם מאגף בטחוני, הרי שיש בכך כדי להטיל ספק באמירותיהם לגבי זניחת הקו האידיאולוגי. כך הוסיפה והדגישה העותרת, כי לדידה, שגתה ועדת השחרורים עת נתנה משקל יתר לתוכנית השיקום הפרטית שהציגו המשיבים מטעם ד"ר וליד חדאד. לטענת העותרת, תוכנית זו הוכנה אך ורק לקראת מועד שחרורם המוקדם של המשיבים ואף שריצו מאסר ארוך לא החלו המשיבים כל הליך טיפולי בין כותלי בית הסוהר, אשר יש בו כדי להצביע על כך שפניהם לשיקום.

21. עוד טענה, כי מקום בו מתעלמת התוכנית הפרטית מקיום קו אידיאולוגי אשר נקבע על ידי שתי ערכאות, הרי שמדובר במזעור ניכר של חומרת העבירות שביצעו המשיבים ואין בתוכנית זו כדי לאיין את מסוכנותם. עוד הוסיפה וטענה העותרת, כי ועדת השחרורים נתנה משקל יתר לנסיבותיהם האישיות של המשיבים ולא איזנה ראוי בין נסיבות אלו, לבין שלום הציבור וביטחונם.

22. בנסיבות אלו, סבורה העותרת, כי החלטות ועדת השחרורים להורות על שחרורם המוקדם של המשיבים לוקות בחוסר סבירות קיצוני, המצדיק את התערבותו של בית המשפט ולפיכך, עותרת היא להורות על ביטול החלטות אלו ועל דחיית בקשתם של המשיבים לשחרור על-תנאי.

23. בדיון אשר התקיים בפנינו ביום 9.7.14 חזרה ב"כ העותרת על עמדתה ועל האמור בכתב עתירתה, כמפורט לעיל ועתרה, כאמור, לביטול ההחלטות המורות על שחרורם המוקדם של המשיבים.

טיעוני המשיבים

24. במסגרת טיעוניה הפנתה באת כוח המשיבים לטיעונים שהעלתה בפני ועדת השחרורים. לדידה, החלטות ועדת השחרורים בעניינם של שני המשיבים הינן סבירות ואין עילה להתערב בהן. לטענתה, הועדה נתנה את המשקל הראוי לכל הנתונים שהונחו בפניה ובסופו של יום, באה לכלל מסקנה, כי יש ליתן מקום לשיקום הפרטי שהוצע על ידי המשיבים, בשים לב לכך שהמדינה אינה מציעה שום טיפול בכלא, זאת במיוחד כאשר נותרו למשיבים אך 6 חודשים לסיום ריצוי תקופת מאסרם.

25. עוד טענה ב"כ המשיבים, כי חוות דעת השב"כ שהוגשו בעניינם של המשיבים הינן כלליות והועדה התייחסה לכך בהתאם.

26. באשר לגיליונות המשמעתיים של המשיבים טענה באת כוחם, כי יש הבדל בין המשיבים, שעה שלחובת המשיב פאדי סעד נרשמה בחודש ינואר הפרת משמעת שעה שסרב לפנות מיטה וכי המשיב נתן הסבר לכך. כך התייחסה לשביתות הרעב שנרשמו לחובת המשיבים והדגישה, כי אין עסקינן בבחירת המשיבים אלא מדובר בהחלטה קולקטיבית, אגפית אשר נמסרת באמצעות דובר האגף מבלי לשאול את האסירים. כן נתנה הסבר באשר להחזרת הארוחות שנרשמה לחובת המשיבים בחודש מרץ, כמפורט בטיעוניה שם. לטענתה אין בכך כדי להביע שום השתייכות אירגונית בעניינם של המשיבים. בהקשר זה אף הדגישה, כי אין לחובת המשיבים כל השתייכות אירגונית והפנתה לפסיקה רלוונטית במקרים דומים, בהם הורו ועדות השחרורים על שחרורם המוקדם של אסירים ולא הוגשו עתירות כנגד החלטות אלו.

27. לסיכום, טענה באת כוח המשיבים, כי הועדה נתנה משקל לכל הנתונים שהונחו בפניה והדגישה, כי אין עסקינן במשיבים המזוהים פוליטית וכי הם בנין למשפחות נורמטיביות.

דין והכרעה

28. מושכלות יסוד הן, כי בית המשפט בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, אינו פועל כערכאת ערעור על החלטת ועדת השחרורים, אלא הוא בוחן את החלטת הועדה כהחלטה מנהלית, ומכאן, שהתערבות של בית המשפט תעשה רק במקרים בהם קמה עילה מאלה המאפיינות את המשפט המנהלי כנגד החלטת הועדה. כך נקבע בפסיקה, כי על בית המשפט לשמור על מרחב שיקול דעת הועדה בהחלטתה לגבי אסירים ולהתערב בהחלטותיה, רק אם הן לוקות בחוסר סבירות קיצוני. בהקשר זה ראה ע"א 2/83 **ועדת השחרורים נ' אסיאס**, בג"ץ 89/01 **הועד הציבורי נגד עינויים נ' ועדת השחרורים**, רע"ב 4570/02 **מחמיד נ' מדינת ישראל** ורע"ב 3686/10 **סמיר גנאמה ואח' נ' ועדת השחרורים**.
29. כאמור, עסקינן במשיבים אשר הינם אסירים ביטחוניים וככאלה, הנטל מונח על משיבים אלו כדי להוכיח, כי הם חזרו בהם מאמונתם האידיאולוגית אשר הובילה אותם לביצוע העבירות (ראה בעניין זה רע"ב 4878/06 **מדינת ישראל נ' עודה סמיר** (פורסם בנבו)).
30. במקרה דנן, כאמור, עסקינן במשיבים צעירים המרצים את מאסרם הראשון בגין מקבץ העבירות, כמבואר לעיל. חוות דעת השב"כ אשר הונח בעניינם של המשיבים הינן כלליות ואין בנמצא כל אינדיקציה בדבר השתייכות ארגונית של אסירים אלו. כך אין בנמצא כל מידעים מודיעיניים ספציפיים בעניינם של המשיבים. זאת ועוד, בפני ועדת השחרורים הביעו המשיבים צער וחרטה בשל מעשיהם.
31. זאת ועוד, בעניינם של המשיבים הונחו תוכניות פרטיות מפורטות מאת מרכז רווחה לייעוץ והכוונה שפרעם בעריכת ד"ר וליד חדאד. בעניינו של המשיב פאדי סעד, מציין, בין היתר, ד"ר חדאד, כי מהאבחון שנערך למשיב זה התקבלה תמונה ולפיה, המשיב ביצע את העבירות בתקופה בה היה שרוי במצוקה כלכלית ובחרדה עמוקה והתקשה לקבל החלטות רציונאליות. ד"ר חדאד לא התרשם מקיום בסיס אידיאולוגי מובהק לביצוע עבירות הביטחון, מן ההנמקות המפורטות שם. עוד התרשם ד"ר חדאד, כי קיימת במשיב מוטיבציה חזקה לשיקום, כנות ואמינות להתרחק מעולם עבירות הביטחון ונכונות להתחייב לתוכנית הטיפולית אף מעבר לתקופת השליש.
32. אף בעניינו של המשיב מוחמד ענאתי, כאמור, הוגשה תוכנית פרטית מאת מרכז רווחה לייעוץ והכוונה שפרעם, מאת ד"ר חדאד. בין היתר, בחוות הדעת מציין ד"ר חדאד, כי משיב זה הביע צער וחרטה בשל המעשים. לדבריו, המאסר היה בעבורו חוויה טראומתית והוא הפנים את משמעות שלילת החופש והתרחקותו מהמשפחה. להערכת ד"ר חדאד הסתבכותו של האסיר נובעת בבסיסה מכניעה ללחץ קבוצתי ומי שביצע את העבירות בהיותו צעיר חלש אופי וחסר כישורי חיים. ד"ר חדאד לא התרשם מאסיר אשר ביצע את העבירות על רקע אידיאולוגי מוצק ומובהק ואף התנהגותו בקרב האסירים הביטחוניים מעידה על דפוס שונה לחלוטין שעה שהביע צער וחרטה בשל מעשיו.
33. אכן, לחובת המשיבים עבירות משמעת כעולה מהגליונות המשמעתיים שהוגשו בעניינם ואולם במסגרת הטיעונים שנשמעו הן בפני ועדת השחרורים והן בפנינו ניתנו הסברים באשר לעבירות משמעת אלו, במיוחד ככל שהדבר מתייחס להחזרת הארוחות וסירוב לקבלת אוכל, בשים לב למשמעויות הקמות מכך.

34. אכן בחוות דעת השב"כ שהוגשו בעניינם של המשיבים, צויין, כי מסוכנותם של אלה מקבלת משנה תוקף בהיותם בעלי ידע בייצור בקבוקי תבערה, שכן עסקינן בידע אשר אינו נמצא ברשותו של כל אדם. יחד עם זאת, גם חלק זה בחוות דעת שב"כ, כמו גם יתר החלקים, עניינם הערכות כלליות ואין בנמצא כל מידע ספציפי קונקרטי בעניינם של המשיבים בהקשר זה.

35. בנסיבות העניין, שעה שעסקינן במשיבים אשר זהו מאסרם הראשון, העובדה, כי אין בנמצא מידעים מודיעיניים ספציפיים וכי חוות דעת שב"כ שהוגשו בעניינם הינן כלליות, ההסברים שניתנו באשר להפרות המשמעת שנרשמו לחובתם, העובדה, כי המשיבים הביעו בפני ועדת השחרורים חרטה בשל המעשים, עובדה העולה בקנה אחד אף עם האמור בתוכניות הפרטיות שהוגשו בעניינם והתרשמות ד"ר חדאד בהקשר זה, כמו גם התוכנית הפרטית השיקומית הכוללת מספר אדנים בדמות טיפול פרטני, טיפול קבוצתי ושיקום תעסוקתי וזאת אף מעבר לתום תקופת הרישיון, הרי שבאיזון הראוי סבורה אני, כי אין החלטות ועדות השחרורים בעניינם של המשיבים לוקות בחוסר סבירות קיצוני ולפיכך, אין מקום להתערב בהן.

36. אשר על כן, אני ממליצה לחברי לדחות את העתירות.

י' שטרית, שופט

כב' השופט, סגן הנשיא - בנימין ארבל:

אני מסכים לאמור בחוות דעתה של השופטת יפעת שטרית.

**ב' ארבל, שופט
סגן נשיא**

כב' השופט יונתן אברהם:

אני מסכים לאמור בחוות דעתה של השופטת יפעת שטרית.

יונתן אברהם, שופט

הוחלט איפה כאמור בחוות דעתה של השופטת יפעת שטרית לדחות את העתירה. שחרורם של המשיבים יעוכב למשך 7 ימים מהיום, על מנת לאפשר לעותרת שקילת הגשת רע"ב לבית המשפט העליון.

ניתן היום, ט"ז תמוז תשע"ד, 14 יולי 2014, בהעדר הצדדים.

י' שיטרית, שופטת

י' אברהם, שופט

**בנימין ארבל, שופט
[אב"ד]**

מירב